

На території національного парку прокладені еколого-туристичні маршрути. Зокрема, ботаніко-орнітологічний маршрут «Гора Вовча», яка розташована у гряді Гологоро-Кременецького кряжу в межах Тернопільської області і входить до Кременецького горбогірного лісового району. «Гора Уніас» - цей маршрут знаходиться на відстані 5 км від села Стіжок в сторону Малої Іловиці. «Данилова гора» - цінна пам'ятка історії та геологічна пам'ятка природи місцевого значення. Має зрізано-конічну форму з плоскою овально-вигнутою вершиною. «Гора Божа», до вершини цієї гори, де залягають потужні вапняки, приурочені дубові ліси з домінуванням дуба скельного – *Quercus petraea* (Mattuschka) Liebl., до нього приєднується *Pinus sylvestris* L., *Carpinus betulus* L., *Acer platanoides* L. «Замкова гора» - висота її сягає 397 метрів. Вона є цінною геологічною та історико-археологічною пам'яткою. Тут поширена формація *Coelocretia glaucae*. Домінує келерія сиза яка є едифікатором. Розсіяно тут ростуть *Vincetoxicum hirsutum* Medik., *Minuartia aucta* Klok., *Alisum gmelinii* Jord., *Stachys recta* L., *Dianthus deltoides* L., *Anthericum ramosum* L. тощо [4, 5].

Територія національного парку характеризуються унікальністю рослинного світу. Досить відмітити, що вона багата рідкісними і зникаючими видами. Найбільш чисельні такі види червонокнижних рослин родини: *Orchidaceae* – 15 видів (40,5% від загальної кількості червонокнижних рослин); *Roaceae* – 3 види (8,1%); *Lamiaceae* – 3 види (8,1%); *Betulaceae* – 2 види (5,4%); *Solanaceae* – 2 види (5,4%). Є 5 видів (0,6% від загальної кількості видів) рослин занесених до ЄЧС, а саме: *Crataegus ucrainica* Pojark., *Chamaecytisus blockianus* (Pawl.) Klaskova, *Salvia cremenecensis* Bess., *Senecio besseranus* Minder, *Tragopogon ucrainicus* Artemcz.; 3 види (0,4%) занесених до ЧК МСОП: *Crataegus ucrainica*, *Chamaecytisus blockianus*, *Vincetoxicum rossicum* (Kleop.) Barbar.; 4 види (0,5%) занесених до БЕРН: *Pulsatilla latifolia* (L.) Mill., *P. grandis* Wend., *Dracopcephalum austriacum* L., *Syprepedium calceolus* L. На території Голицького ботанічного заказника є 2 види (0,7% від загальної кількості видів) рослин занесених до ЄЧС: *Senecio besseranus*, *Carlina cirsioides* Klok.; 1 вид (0,3%) занесений до ЧК МСОП – *Carlina onopordifolia* Bess. ex Szaf., Kulcz. et Pawl.; 3 види (1,1%) занесених до БЕРН: *Pulsatilla latifolia*, *P. grandis*, *Carlina onopordifolia* [1].

Загалом, національний природний парк «Кременецькі гори» вирізняється багатством і унікальністю ландшафтів, різноманіттям природних ресурсів, рослинним світом, своєрідністю фауни, які доповнюються історичним і культурним насліддям.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лісова Н.О. Екосозологічні засади збереження рослинного покриву природно-заповідних територій Опільсько-Кременецького округу. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія. 2012. № 2. С. 198-201
2. Лісова Н. Роль природно-заповідних територій в формування сучасної людини. *Scientific letters of Academic Society of Michal Baludabsky*. 2016. № 4. С. 72-75
3. Природно-ресурсний аспект розвитку України / за ред. І. Д. Андріївського, Ю. Р. Шеляг-Сосонка. К.: Academia, 2001. С. 40-75.
4. Сушко Н. О. Біорізноманіття екосистеми Кременецьких гір як прояв формування екотону. *Наук. зап. Терноп. пед. ун-ту. Серія: Географія*. 2004. № 2. Ч. 2. С. 255-260.
5. Сушко Н. О., Грубінко В. В. Флористична структура екотону «Кременецькі гори». *Екологія довкілля та безпека життєдіяльності*. – 2006. № 1. С. 51-57.
6. Falińska K. *Ekologia roślin*. Warszawa: Wydaw. Naukowe PWN, 1997. 454s.

Руснак Паула

Науковий керівник – викладач Лісова Наталі

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ЛІСІВ ТА ПОДОЛАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ НЕБЕЗПЕК У ЛІСОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ (НА ПРИКЛАДІ ДП «МОКРЯНСЬКЕ ЛІСОМИСЛИВСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО»)

Для відновлення порушеної рівноваги, або екологічного балансу актуальним постає питання формування екологічно та економічно узгодженої системи ведення лісового господарства та використання лісосировинних ресурсів.

Актуальним на сьогодні є створення у верхів'ях паводко небезпечних річок спеціальних, водозахисних та водо регулюючих, заповідників із особливим режимом ведення лісового господарства, повною забороною всіляких рубок та суцільним використанням земель сільськогосподарського призначення. У прибережній захисній зоні гірської річки, слід заборонити проведення будь-яких рубок взагалі [3].

Щоб уникнути в майбутньому виникнення катастрофічних наслідків, які формуються у верхній вологій частині гірських річок, потрібно здійснювати постійно цілу систему профілактичних заходів. Ведення лісового господарства в цих басейнах повинно відбуватись на найвищому рівні та базуватись на екологічних принципах, зокрема: вкрай обмежити рубки лісу, заборонити суцільну вирубку лісу, вести господарство за принципом «постійного лісу», посилити контроль за дотриманням належного екологічного та лісівничого порядку в цих лісах, збільшити лісистість у цих басейнах у річках хоча б на 10% [2].

Сьогодні проблема лісокористування полягає не в обсягах заготівель, а у способах і технологіях рубок, технічних засобах, великої кількості дрібних підприємств, що займаються лісозаготівлями, транспортній інфраструктурі, нормативній базі.

Основним показником сучасного стану лісу має бути стійкість і стабільність лісової екосистеми. Здоровим є такий лісовий фітоценоз, що підтримує біорізноманіття, здатний відновлюватися, є місцем існування диких тварин і виконує інші екологічні функції, а також зберігає естетичну цінність, стабільний запас деревини та інших ресурсів. Для посилення екологічності господарювання в лісах, поліпшення виконання ними різноманітних середовище твірних функцій, підвищення їх біологічної стійкості та біорізноманіття в них необхідно обмежувати лісосічну форму господарювання та переходити на вибіркову, здійснювати рубки за водозбірним принципом (не допускаючи зниження лісистості водозбірних басейнів до величин менших за 65%), ширше застосовувати трелювання деревини канатними установками, обмежити лісокористування на стрімких схилах, дозволивши лише добровільно-вибіркові та групово-поступові рубки [1].

Процес реформування лісового господарства для забезпечення ефективного та раціонального лісокористування та лісозбереження можна поділити на два етапи: перший етап – це реальний, який вже на сьогоднішній день розвивається, і другий етап – це перспективний та оптимальний для оптимального розвитку та реформування лісового господарства. Нами запропоновані відповідні моделі лісокористування для ДП «Мокрянське лісомисливське господарство».

Перший етап. I модель: відбувається реформування внутрішньої структури управління лісового господарства, із чітким визначенням напрямків і повноважень їх діяльності у наступних сферах господарської діяльності. II модель: забезпечення належної охорони і захисту лісів від пожеж, лісо порушень, інших негативних чинників. Лісівники проводять ряд профілактичних та попереджувальних заходів з охорони лісів від пожеж та в черговий раз закликають жителів сіл берегти ліс від вогню. III модель: організація виконання повного комплексу лісогосподарських заходів (робіт), які забезпечують примноження, гарантоване відновлення та раціональне використання усіх лісових ресурсів. У гірських районах, де тривалий час зберігається сніговий покрив тривають роботи з посадки лісових культур. Лісівники застосовують комплексний підхід до відтворення лісових насаджень. Власноруч збирають шишки, просушують та виготовляють насіння для посадкового матеріалу. Процес трудомісткий, проте надважливий для розширення лісових культур. IV модель: організація лісомисливського та рибного господарства на землях лісового фонду, із полюванням і рибною ловлею у гірських річках і потоках. V модель: здійснюється повний комплекс лісогосподарських заходів, які спрямовані на забезпечення вирощування високопродуктивних, цінних за видовим складом дерево станів, а також екологічно стійких лісових насаджень, які максимально виконують ґрунтозахисні, водоохоронні, водо регулюючі та інші середовищуотворюючі та рекреаційно-оздоровчі функції.

Другий етап. Для організації належного збереження, примноження та ефективного відтворення лісових екосистем, а також забезпечення вирощування високопродуктивних екологічно стійких лісових насаджень для подальшого раціонального лісокористування а забезпечення потреб краю. I Модель: відпуск деревини на пні лісокористувачам за плату від

пня, яку необхідно значно збільшити. II Модель: здійснення організованого побічного лісокористування методом збирання цінних харчових продуктів лісу, лікарської та технічної сировини, їх переробки на готову продукцію, закладка плантацій новорічних ялинок, а також їх реалізація. III Модель: сприяння розширенню і розвитку лісо заповідної справи, створенню нових заповідних територій та національних парків, організації рекреаційних зон, а також інших пунктів і місць оздоровлення для відпочинку людей за відповідну плату за лісокористування. Кошти ці спрямовувати на розвиток і зміцнення уваги до оздоровчого підрозділу в лісокористуванні. IV Модель: здійснення державного контролю за суворим дотриманням природоохоронного законодавства усіма лісокористувачами та населенням, організація профілактичних заходів щодо запобігання лісопорушень. V Модель: організація та співпраця із науковими організаціями в галузі лісового і мисливського господарства раціонального лісокористування та природоохоронної пропаганди, освіти і виховання.

Питання узагальнення позитивного, усунення помилок, що були допущені у визначенні чіткої державної політики в організації сучасної високоефективної структури лісогосподарування стає першочерговим. Головними мають бути стійкість екосистем та збереження лісових багатств. Нинішні і майбутні покоління повинні грамотно користуватися лісами, зберігаючи та примножуючи їх.

ЛІТЕРАТУРА

1. Генсірук С. А. Оптимізація лісистості – запорука призупинення екологічних катаклізмів: Науковий вісник: Еколого-економічне вчення: витоки, проблеми, перспективи, вип. 12.1. Львів: УкрДЛТУ, 2002. С. 82-90
2. ДП «Мокрянське лісомисливське господарство». Закарпатське обласне управління лісооого та мисливського господарства: веб-сайт: URL: <https://zakarpatlis.gov.ua/portfolio-item/dp-mokryanske-lisomyslyvske-hospodarstvo/> (дата звернення 1.04.2021)
3. Калущкий. І. Ф., Олійник В. С. Стихійні явища в гірсько-лісових умовах Українських Карпат (вітровали, паводки, ерозія ґрунту): монографія. Львів: Камула, 2007. 242 с.

*Козут Василь
Науковий керівник – доц. Барна Ірина*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ШКОЛІ

Постановка та актуальність проблеми. Педагогічна практика – одна з найважливіших складових частин навчально-виховного процесу для кожного студента педагогічної спеціальності, що є можливістю застосувати знання в практичній діяльності. Однак педагогічна практика – перший фаховий досвід, який студент-практикант отримує в режимі реального часу, а тому, приходиться проявляти високу комунікативну пластичність та імпровізувати відповідно до освітньої ситуації. У підсумку – з'являються ідеї відносно питань основних проблем сучасного освітнього процесу, інноваційних шляхів роботи з учнями, особливостей формування знань в сучасних умовах, які допомагають зрозуміти проблеми сучасної освіти та віднайти шляхи їх вирішення. У цьому контексті педагогічна практика не відрізняється від інших видів практики, де необхідно апробувати фахові знання [1].

Виклад основного матеріалу. Наша освіта швидко переходить у реформуванні в НУШ з метою покращення системи освіти, компетентнісного підходу у використанні знань для життя та інтеграції навчальних дисциплін з систематизацією усіх знань відповідно до віку і рівня знань учнів. Проте виникає багато проблем, що можуть позначитися на якості знань учнів, що вдалось помітити під час проходження педагогічної практики.

Аналізуючи роботи науковців та педагогів-сучасників, зокрема, праці Бойко В.М., Міхелі С.В., Варакути О.М., Швець Є.С можна стверджувати, що сучасна освіта в Україні потребує великих змін на шляху до досконалості й для цього слід послуговуватись іноземними інноваційними трендами, методами, технологіями і засобами та винаходити у своїй педагогічній діяльності власні, впроваджуючи їх в життя та активно використовувати на власних уроках [2-4].